

3. Колесніченко О.В. Оцінка жаро- і посухостійкості саджанців рослин каштана їстівного (*Castanea sativa* Mill.) та гіркого каштана звичайного (*Aesculus hippocastanum* L.) / О.В. Колесніченко // Наукові доповіді НУБіП України : електронне наукове фахове видання. – 2010. – Вип. 2(18). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nd/2010-2/10hnmfa.pdf>.

4. Кушніренко М.Д. Методы оценки засухоустойчивости плодовых растений / М.Д. Кушніренко, Г.П. Курчатова, Е.В. Крюкова. – Кишинев : Изд-во "Штиинца", 1975. – 22 с.

Гатальская Н.В. Засухоустойчивость интродуцентов парков-памятников садово-паркового искусства в условиях Центрально-приднепровской возвышенности

Представлены результаты сравнительного анализа засухоустойчивости древесных интродуцентов, сосредоточенных в насаждениях парков-памятников садово-паркового искусства на территории Центрально-приднепровской возвышенности. Выполнено распределение исследованных видов на группы в зависимости от уровня засухоустойчивости и определены наиболее засухоустойчивые.

Ключевые слова: засухоустойчивость интродуцентов, водный режим листьев, парки-памятники садово-паркового искусства.

Gatalska N.V. Drought resistance of introducters in the conditions of Central Predniprovska area of Dnipro river

The results of the comparative analysis of drought resistance of woody exotic species concentrated in plantations parks, monuments of landscape art in Central highland area of Dnipro river. Done distribution studied species groups, depending on the level of drought resistance and identifying the most drought

Keywords: drought-resistance of introducters, water regime leaves, park monuments of landscape art.

УДК 630*[27+235.6]

Аспір. Г.В. Денисова¹ – НЛТУ України, м. Львів

ВІКОВА СТРУКТУРА НАСАДЖЕНЬ ПАЛАЦОВО-ПАРКОВИХ КОМПЛЕКСІВ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

На основі інвентаризації насаджень 13 палацово-паркових комплексів Західного Лісостепу здійснено аналіз їх видового різноманіття та вікової структури за едифікаторними деревними породами. Встановлено кількісне представництво різних видів дерев та їх співвідношення в насадженнях палацово-паркових комплексів. Виявлено таксономічну структуру дерев-довгожителів.

Ключові слова: палацово-паркові комплекси, деревні рослини, вікова структура насаджень, дерева-довгожителі, Західний Лісостеп.

Проблема збереження насаджень палацово-паркових комплексів, створених у XVIII-XIX ст., є особливо актуальною в наш час, коли вони досягли періоду старіння. Вікові зміни в насадженнях є незворотними, тому для збереження та відновлення рослинності необхідно знати вікову структуру та індивідуальні особливості розвитку деревних видів.

Об'єктами дослідження є палацово-паркові комплекси Західного Лісостепу, розташовані в містах Пустомити, Ходорів, у селищі міського типу Великий Любін, селах Оброшино, Гряда, Неслухів, Розділ Львівської області, селищі міського типу Микулинці та селі Плотица Тернопільської області,

¹ Наук. керівник: доц. Я.В. Генік, канд. с.-г. наук

селі Затурці Волинської області, селищі міського типу Гоща Рівненської області, селах Виноградівка і Скаржинці Хмельницької області.

Методика дослідження. Вік деревних рослин встановлювався за літературними даними, а в разі їх відсутності – окомірно, враховуючи таксаційні параметри, стан рослини та місце зростання, відповідно до таблиць ходу росту і товарності насаджень деревних порід України [2]. Для розподілу дерев за класами віку використовували методику А.Г. Воронова, який на основі таксаційних класів віку виділив шість вікових груп з градацією у 20 років: підріст (1-20 років), напівдорослі (21-40 років), молоді (41-60 років), середньовікові (61-80 років), старіючі (81-100 років), старі (101-120 років) [1]. Оскільки в насадженнях палацово-паркових комплексів було виявлено особини старшого віку, то їх виділено в окрему групу – вікові дерева понад 120 років.

Результати дослідження. Аналіз кількісного видового різноманіття насаджень різних палацово-паркових комплексів показав максимальну представленість таких деревних видів: граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.) та липа дрібнолиста (*Tilia cordata* Mill.). Ілюстративно відсоткове співвідношення переважаючих видів дерев у насадженнях палацово-паркових комплексів наведено на рис. 1.

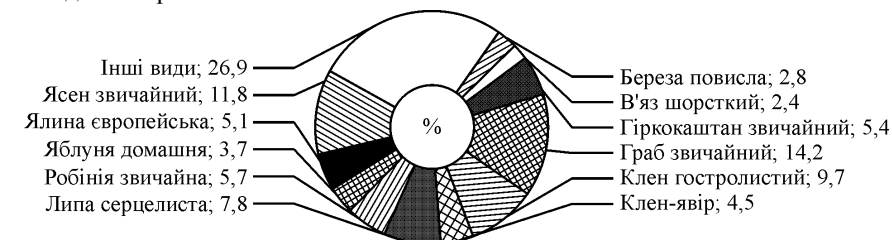

Рис. 1. Співвідношення переважаючих видів дерев у насадженнях

Беручи до уваги той факт, що палацово-паркові комплекси характеризуються тривалим часом існування, оскільки закладались протягом XVIII-XIX ст., можна було б припустити, що основою паркових насаджень є дерева, вік яких становить 150-300 років. Проте в процесі розвитку рослинності та її природного поновлення відбувся розподіл певних видів дерев на різні вікові групи.

У всіх палацово-паркових комплексах Західного Лісостепу зростає граб звичайний. Саме цей вид є найчисельнішим та формує як деревостани, так і елементи регулярного планування – живоплоти та шпалери. Вікову структуру граба звичайного у насадженнях різних палацово-паркових комплексів представлено на рис. 2.

Основу насаджень граба звичайного становлять екземпляри віком 41-80 років. У насадженнях відсутні дерева віком понад 100 років, крім Роздільського та Ходорівського парків, де виявлено одиничні екземпляри цих вікових дерев, що засвідчує створення палацово-паркових комплексів на місці природних грабово-дубових лісів. У Затурцівському парку навіть збереглися залишки старої грабової алеї.

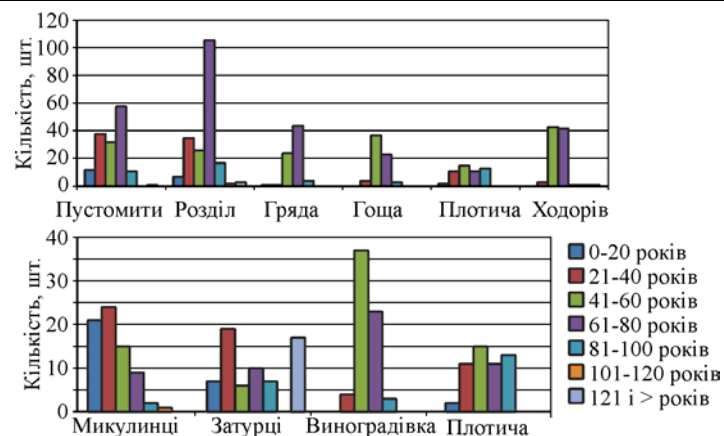

Рис. 2. Вікова структура граба звичайного

Досить чисельним у досліджуваних палацово-паркових комплексах є представництво ясена звичайного. Для Оброшинського, Гошанського Затурцівського та Скаржинського парків характерний розподіл виду за всіма віковими групами, що свідчить про наявність у парках старих дерев та задовільні процеси його відновлення. Загалом у палацово-паркових комплексах переважають насадження ясена звичайного у віці 41-80 років. У ясеневих насадженнях також є значна кількість вікових дерев (рис. 3).

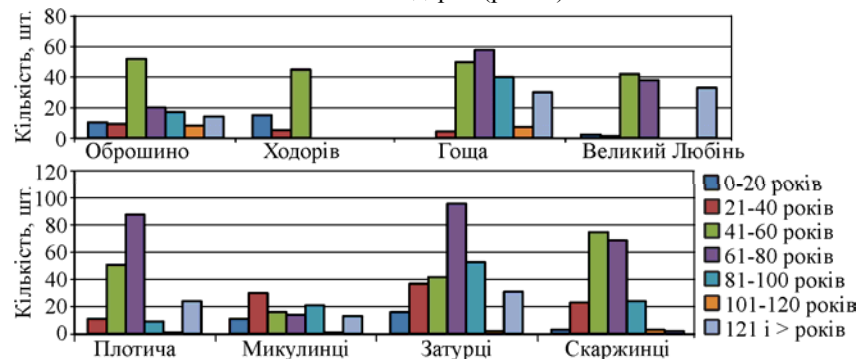

Рис. 3. Вікова структура ясена звичайного

В усіх насадженнях досліджених палацово-паркових комплексів є різна кількість дерев гіркогоаштана звичайного (*Aesculus hippocastanum* L.), вікову структуру якого зображено на рис. 4.

Зважаючи на незначне природне поновлення цього виду в Гошанському та Плотичівському парках, яке і не зберігається, в насадженнях відсутня перша вікова група дерев. Щодо інших палацово-паркових комплексів, то в них спостерігається більш рівномірний розподіл гіркогоаштана звичайного за усіма групами віку.

Аналіз вікової структури клена-гостролистого засвідчив перевагу в насадженнях дерев віком 21-80 років (рис. 5). Подібну тенденцію простежено й у

віковому розподілі клена-явора, причому в насадженнях Ходорівського палацово-паркового комплексу представлені тільки ці вікові групи (рис. 6). У насадженнях Великолюбінського, Гошанського, Роздільського, Плотичівського та Микулинецького палацово-паркових комплексів зростає значна кількість особин клена гостролистого та клена-явора, вік яких перевищує 120 років.

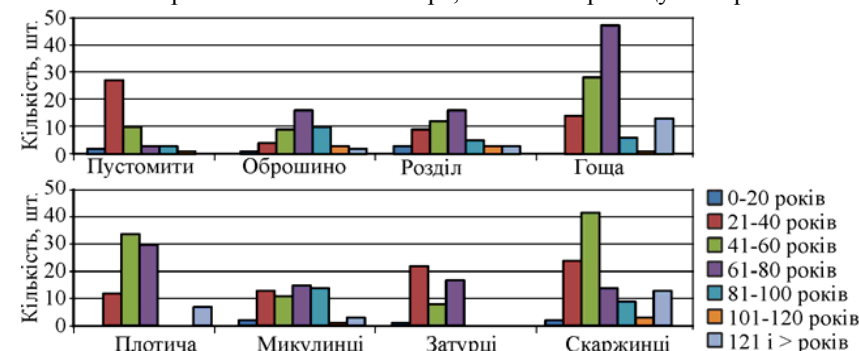

Рис. 4. Вікова структура гіркогоаштана звичайного

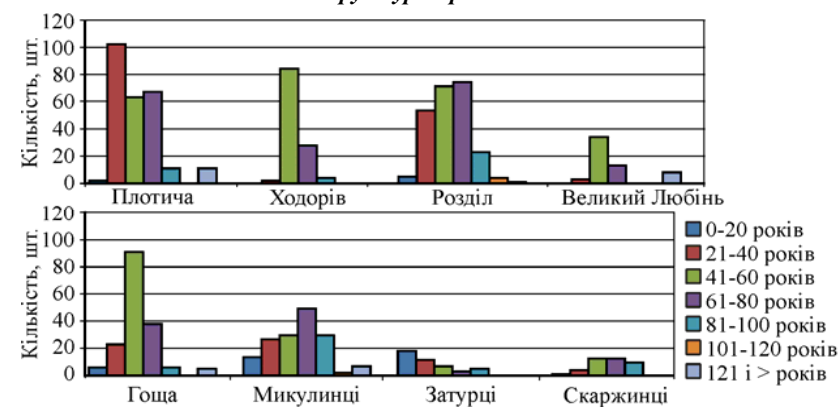

Рис. 5. Вікова структура клена гостролистого

У насадженнях більшості досліджених палацово-паркових комплексів спостерігається значне поновлення клена гостролистого та клена-явора, що, ймовірно, згодом захопить вільні території та витіснить інші види.

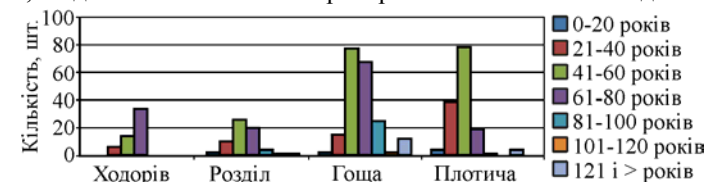

Рис. 6. Вікова структура клена-явора

Вікова структура робінії звичайної (*Robinia pseudoacacia* L.) засвідчує перевагу дерев віком 41-80 років. У паркових насадженнях відсутні дерева виду, яким понад 100 років (рис. 7).

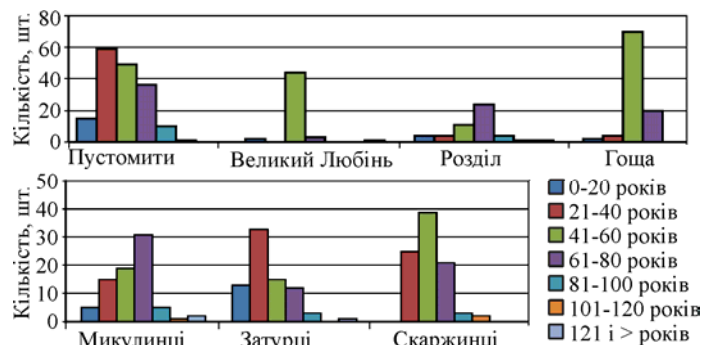

Рис. 7. Вікова структура робінії звичайної

У насадженнях палацово-паркових комплексів Західного Лісостепу зафіксовано значну кількість вікових дерев липи дрібнолистої. Так, вікові екземпляри становлять 66 % у насадженнях цього виду в парку смт. Великий Любін. У п'ятих парках (Пустомитівському, Грядецькому, Плотичівському, Микулинецькому, Гошанському) вікова структура липи дрібнолистої представлена усіма віковими групами (рис. 8).

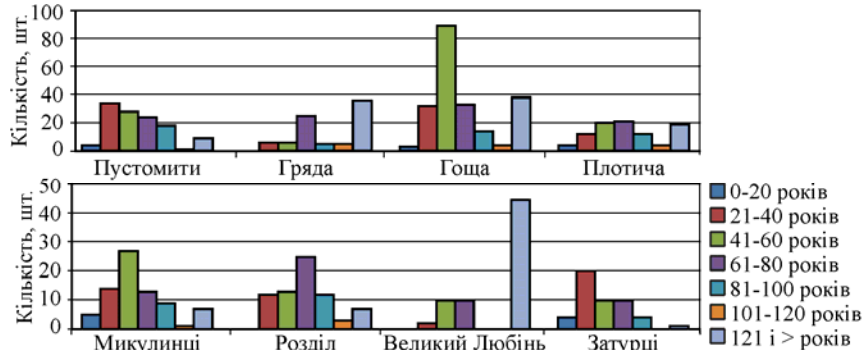

Рис. 8. Вікова структура липи дрібнолистої

Загалом під час інвентаризації насаджень палацово-паркових комплексів виявлено 768 дерев-довгожителів, що належать до 29 видів та 3 форм. Найчисельнішими є ясен звичайний (169 шт.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.) (141 шт.), липа дрібнолиста (139 шт.) та гіркокаштан звичайний (62 штуки). Старовікові дерева, які збереглися до наших днів, дають певне уявлення про первинні насадження палацово-паркових комплексів, хоча і не відображають їх повного таксономічного складу. Дерев-довгожителів також мають значну наукову, господарську й естетичну цінність, надаючи насадженням більшої виразності своїми могутніми розмірами, кремезними стовбурами та розлогими кронами. Зазвичай, вікові дерева ростуть на перехресті алей, неподалік від палацу та малих архітектурних форм, на галявинах та узліссях, трапляються також і у паркових масивах.

Велика кількість виявлених дерев-довгожителів свідчить про значні можливості щодо формування довговічних та стійких фітоценозів палацово-паркових комплексів. Тому так важливо не лише створити необхідні умови для розвитку молодих рослин, а й продовжити довговічність старих за допомогою різноманітних технологічних прийомів – омолоджувального обрізування, боротьби зі шкідниками та хворобами, підживлення.

Загалом динаміка структури палацово-паркових насаджень залежить від кількісних змін у співвідношенні вікових категорій не тільки основних паркоутворювальних, а й нечисленних та другорядних деревних рослин. Проведені дослідження щодо встановлення видового різноманіття та вікової структури дають змогу здійснити прогностичну оцінку розвитку насаджень палацово-паркових комплексів в майбутньому та розробити заходи з їх оптимізації.

Література

- Воронов А.Г. Геоботаника : учебн. пособ. [для студ. ВУЗов] / А.Г. Воронов. – М. : Изд-во "Выш. шк.", 1973. – 384 с.
- Таблиці ходу росту і товарності насаджень деревних порід України. – К. : Вид-во "Урожай", 1969. – 109 с.

Денисова Г.В. Возрастная структура насаждений дворцово-парковых комплексов Западной Лесостепи

На основании инвентаризации насаждений 13 дворцово-парковых комплексов Западной Лесостепи произведен анализ их видового разнообразия и возрастной структуры по эдификаторным древесным породам. Установлены количественное представительство разных видов деревьев, их соотношение в насаждениях дворцово-парковых комплексов. Определена таксономическая структура деревьев-долгожителей.

Ключевые слова: дворцово-парковые комплексы, древесные растения, возрастная структура насаждений, деревья-долгожители, Западная Лесостепь.

Denysova G.V. Planting age structure of the palace and park complexes in Western Forest-Steppe

The research of the age structure variety according to edificatory tree types was done based on planting inventorying of thirteen palace and park complexes in Western Forest-Steppe. The quantitative representation of different tree types and their correspondence in planting of the palace and park complexes was defined. It was also defined taxonomic structure of long-living trees.

Keywords: palace and park complexes, timber plants, planting age structure, long-living trees, West Forest-Steppe.

УДК 712.[253+4](44)

Доц. А.А. Дзиба, канд. с.-г. наук;

магістр А.О. Кузнецова; студ. Б.Р. Сидорук –

НУ біоресурсів і природокористування України, м. Київ

НИВАКИ У "ДИСНЕЙЛЕНДІ" ПАРИЖА

Розглянуто історію виникнення мистецтва нівакі, проаналізовано особливості японського, європейського нівакі, їх відмінні риси. Розглянуто стилі нівакі, які використано у паризькому Диснейленді, зокрема вісім стилів японського нівакі та шість стилів європейського нівакі. Зазначено, що для створення нівакі використано два види рослин: *Chamaecyparis lawsoniana* Parl. та *Cupressus glabra* L.

Ключові слова: мистецтво Нівакі, "Діснейленд", стиль, Японія, дерево, садовий бонсай.